

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
кафедра теорії та методики фізичної культури і спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фізичного виховання

_____ М.В. Маліков

“ ____ ” _____ 2017 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

спеціальності 017 фізична культура і спорт

освітня програма фізичне виховання

Укладачі: Омеляненко Г.А., Парій С.Б.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри теорії та методики
фізичної культури і спорту

Протокол №1 від “28” серпня 2016 р.
Завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури і спорту

_____ А.П. Конох

Ухвалено науково-методичною радою
факультету фізичного виховання

Протокол №1 від “29” серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради факультету
фізичного виховання

_____ К.В. Лукоянова

2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта	Вільного вибору студентів	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність 017 Фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
	Освітня програма Фізичне виховання	4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 36	Рівень вищої освіти: бакалаврський	18 год.	6 год.
		Практичні	
		18 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	100 год.
		Індивідуальне завдання	
		10 год.	10 год.
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація дозвілля різних верств населення» є ознайомлення з засадами дозвіллезнавства, забезпечення теоретичної і практичної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту у галузі організації дозвілля різних верств населення, оволодіння елементарними формами і методами організації дозвіллевої роботи із різними категоріями людей.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Організація дозвілля різних верств населення» є:

1. Подати уявлення про соціальну сутність дозвілля.
2. Ознайомити з основами організації дозвіллевого обслуговування.
3. Навчити основам організації дозвілля із різними категоріями людей: дітьми і підлітками, молоддю, особами похилого віку і особами з обмеженими фізичними і психічними можливостями.
4. Розглянути вимоги до організації дозвіллевої роботи із різними верствами населення.
5. Ознайомити з використанням різних форм і методів організації дозвілля різних верств населення.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей).

Знати:

1. Основні поняття дозвіллезнавства.
2. Основи організації дозвіллевого обслуговування.
3. Структуру організації дозвілля із різними категоріями людей: дітьми і підлітками, молоддю, особами похилого віку і особами з обмеженими фізичними і психічними можливостями.
4. Вимоги до організації дозвіллевої роботи із різними верствами населення.
5. Основні форми і методи організації дозвілля різних верств населення.

Вміти:

1. Планувати дозвіллевi заходи з різними категоріями людей.
2. Розраховувати основні складові дозвілля.
3. Складати програми дозвіллевої роботи з різними верствами населення.
4. Володіти основними формами і методами організації дозвілля різних верств населення.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна "Організація дозвілля різних верств населення" входить до циклу дисциплін підготовки фахівців із фізичного виховання та спорту рівня вищої освіти бакалавр. Вона пов'язана з циклом загальних гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, які мають забезпечити випускників відповідними знаннями і сформувати вміння застосовувати їх у майбутній професійній діяльності; циклом дисциплін професійно орієнтованого циклу: з дисциплінами медико-біологічного блоку, які повинні забезпечити природньо-наукову підготовку; з

дисциплінами спеціально-теоретичного блоку, які повинні забезпечити студентів знаннями з біомеханіки, спортивної метрології, комп'ютерної техніки, фізкультурно-спортивних споруд, олімпійського та професійного спорту, необхідними для їх подальшої викладацької та науково-дослідницької роботи; блоком спеціально-практичних дисциплін, які повинні забезпечити спеціальну педагогічну підготовку з теорії та методики викладання видів спорту, обов'язкових для програм з фізичного виховання та спорту для середніх та вищих навчальних закладів. Цикл професійно-орієнтованих дисциплін має допомогти студентам визначитися з обранням майбутньої спеціальності.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Характеристика дозвіллевої сфери як соціального інституту.

Тема 1. Теоретичні засади дозвіллевої діяльності. Соціальна сутність дозвілля. Дозвілля як складова часового простору. Дозвілля як окремий вид життєдіяльності. Дозвілля як психологічний стан людини. Дозвілля як концепція цілісного способу життя. Специфічні ознаки дозвілля: свобода вибору дозвіллевої діяльності, свобода від обов'язків; добровільність участі в дозвіллевій діяльності; бажання отримати радість та задоволення; самодостатність та самоцінність; компенсаційність дозвілля. Класифікація дозвілля. За видом активності (пасивне та активне дозвілля). За періодичністю (щоденне, щотижневе, відпускне, святкове). За тривалістю (короткочасне, довготривале, епізодичне). За напрями діяльності (творче, рекреаційне, культурне, спортивне, декоративно-прикладне, туристичне).

Тема 2. Основи організації дозвіллевої діяльності. Змістове наповнення дозвілля. Сімейний параметр. Освітній параметр. Політичні інтереси. Моральний параметр. Естетичні параметри. Науково-технічні параметри. Спортивні параметри. Соціальні параметри. Економічні параметри. Функції та принципи дозвілля. Фізична дозвіллева діяльність. Практична дозвіллева діяльність. Культурна діяльність. Соціальна дозвіллева діяльність. Рекреаційна функція. Комунікативна функція. Соціальна функція. Творча функція. Пізнавальна функція. Ціннісно-орієнтаційна функція. Виховна функція. Рівні дозвілля: пасивний відпочинок, розважальне дозвілля, пізнавальне дозвілля, творче дозвілля. Загальні принципи дозвіллевої діяльності: системність, добровільність, диференціація, доступність та якість дозвіллевих послуг, відповідність дозвіллевих послуг місцевим умовам, принцип інтересу.

Тема 3. Управління дозвіллевою сферою. Специфіка діяльності дозвіллевих центрів. Дозвіллевий об'єкт розглядається як складна динамічна система. Програми дозвіллевих закладів. Робота парку як дозвіллевого центру. Форми роботи використовуються у парковому дозвіллі. Дозвіллева діяльність у оздоровчих таборах. Дозвілля в туристичних комплексах та готелях. Анімаційна служба. Музей як дозвіллевий центр. Хобі-групи як інститути дозвілля. Культурний потенціал хобі. Ремісництво та виготовлення

різноманітних предметів. Любительська (само)діяльність. Спортивні змагання, ігри і турніри. Мистецькі види хобі.

Тема 4. Особливості організації дозвілля у різних країнах. Дозвілля по-болгарськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-фінськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-японськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-англійськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-бразильськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-китайськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-ісландськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-австралійськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-американськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-австрійськи. Національні свята. Національні традиції. Дозвілля по-німецьки. Національні свята. Національні традиції.

Розділ 2. Організація дозвілля різних верств населення.

Тема 1. Особливості організації дозвілля дітей і підлітків. Теоретичні засади організації дозвілля дітей і підлітків. Поняття, функції та специфіка дозвіллевої діяльності дітей і підлітків. Принципи організації вільного часу підростаючого покоління. Діяльність закладів культури в організації дозвілля дітей і підлітків. Форми і методи дозвіллевої роботи з дітьми і підлітками. Напрями поліпшення організації дозвілля дітей і підлітків в закладах культури. Специфіка дозвіллевої роботи з підлітками.

Тема 2. Особливості організації дозвілля молоді і сімейного дозвілля. Теоретичні аспекти молодіжного дозвілля. Дозвілля як форма реалізації свободи вибору для молоді. Проблеми молодіжного дозвілля. Неорганізовані форми дозвілля. Практичні аспекти організації молодіжного дозвілля. Творчий підхід до організації дозвілля молоді. Дозвіллева робота з сім'ями. Обсяг та зміст сімейного дозвілля. Характер сімейного дозвілля. Сімейне дозвілля виконує ряд специфічних функцій: комунікативна, ціннісно-орієнтаційна, виховна, рекреаційна. Сімейно-побутові традиції та організація культурного дозвілля.

Тема 3. Особливості організації дозвілля людей похилого віку. Чинники впливу на організацію дозвілля людей похилого віку. Зростання кількості людей похилого віку. Ціннісне ставлення суспільства до людей похилого віку. Зміна ринку праці. Наявність сформованої культури та традицій дозвілля. Принципи дозвіллевої роботи з особами похилого віку. Основні форми та методи дозвіллевої діяльності у роботі з особами похилого віку. Засоби впливу естетичного спрямування на осіб похилого віку. Мистецтвотерапія або арт-терапія: музична, хореографічна, театральна, художня творчість. Бібліотерапія. Психотерапія спогадів.

Тема 4. Особливості організації дозвілля осіб з обмеженими можливостями. Забезпечення рівних можливостей. Дозвіллеві проекти для осіб з обмеженими можливостями. Проект "PARTNERS" і чотири види програм. "Прагнення до незалежності". "Програма прокату обладнання". "Програма розвитку спорту". "Програма освіти і захисту". Основні завдання дозвіллевої роботи з особами з обмеженими можливостями: стимулювання

до соціально-культурної творчості; розробка та реалізація соціальних, рекреаційних, дозвіллевих, культурних програм; формування відповідних соціально-культурних інститутів для дозвіллевого обслуговування; підготовка спеціалістів дозвіллевої сфери для роботи з особами з обмеженими можливостями. Основні види дозвіллевих технологій для дітей з обмеженими можливостями: дозвіллеві ритуали, свята, обряди, конкурси; оздоровчі процедури і психологічне розвантаження; ділові логічні ігри та заняття.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	сам.роб.			л	п	сам.роб.	
о				інд.завд.	о				інд.завд.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Характеристика дозвіллевої сфери як соціального інституту										
Тема 1. Теоретичні засади дозвіллевої діяльності	14	2	2	10		12	2		10	
Тема 2. Основи організації дозвіллевої діяльності	14	2	2	10		12	2		10	
Тема 3. Управління дозвіллевою сферою	14	2	2	10		12	2		10	
Тема 4. Особливості організації дозвілля у різних країнах	18	4	4	10		20			20	
Разом за розділом 1	60	10	10	40		56	6		50	
Розділ 2. Організація дозвілля різних верств населення										
Тема 1. Особливості організації дозвілля дітей і підлітків	12	2	2	8		12		2	10	
Тема 2. Особливості організації дозвілля молоді і сімейного дозвілля	12	2	2	8		10			10	
Тема 3. Особливості організації дозвілля людей похилого віку	12	2	2	8		10			10	
Тема 4. Особливості організації дозвілля осіб з обмеженими можливостями	14	2	2	10		22		2	20	
Разом за розділом 2	50	8	8	34	10	54		4	50	
Усього годин	120	18	18	74	10	120	6	4	100	10

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади дозвіллевої діяльності	2
2	Основи організації дозвіллевої діяльності	2
3	Управління дозвіллевою сферою	2
4	Особливості організації дозвілля у різних країнах	4
5	Особливості організації дозвілля дітей і підлітків	2
6	Особливості організації дозвілля молоді і сімейного дозвілля	2
7	Особливості організації дозвілля людей похилого віку	2
8	Особливості організації дозвілля осіб з обмеженими можливостями	2
Разом		18

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади дозвіллевої діяльності	2
2	Основи організації дозвіллевої діяльності	2
3	Управління дозвіллевою сферою	2
4	Особливості організації дозвілля у різних країнах	4
5	Особливості організації дозвілля дітей і підлітків	2
6	Особливості організації дозвілля молоді і сімейного дозвілля	2
7	Особливості організації дозвілля людей похилого віку	2
8	Особливості організації дозвілля осіб з обмеженими можливостями	2
Разом		18

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади дозвіллевої діяльності	10
2	Основи організації дозвіллевої діяльності	10
3	Управління дозвіллевою сферою	10
4	Особливості організації дозвілля у різних країнах	10
5	Особливості організації дозвілля дітей і підлітків	8
6	Особливості організації дозвілля молоді і сімейного дозвілля	8
7	Особливості організації дозвілля людей похилого віку	8
8	Особливості організації дозвілля осіб з обмеженими можливостями	10
Разом		74

Індивідуальне завдання

Передбачає розробку програми організації дозвілля певної категорії населення (за вибором):

- за обраною тематикою;
- для групи не менше 5 осіб;

- тривалістю не менше години.

Необхідно визначити:

- тема заходу;
- мета заходу
- контингент;
- місце проведення/маршрут;
- тривалість заходу;
- сценарій/основні об'єкти.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

№	Складові індивідуального завдання	Кількість балів	
		min	max
1.	Актуальність заходу	1	2
2.	Відповідність теми заходу контингенту учасників	1	2
3.	Відповідність мети заходу його темі	1	2
4.	Відповідність тривалості заходу можливостям контингенту	1	2
5.	Відповідність місця проведення/маршруту заходу можливостям контингенту	1	2
6.	Детальність розробки сценарію/маршруту	5	10
Всього		10	20

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань				Індивідуальне завдання	Екзамен	Сума
Розділ 1 (30 балів)		Розділ № 2 (30 балів)				
контрольний захід	кількість балів	контрольний захід	кількість балів			
Побудова схеми основних складових дозвіллевого заходу	5	Складання проекту дозвіллевого заходу для дітей/підлітків	5	20	20	100
Складання послідовності організації дозвіллевого заходу	5	Складання проекту дозвіллевого заходу для молоді	5			
Побудова структурно-логічної схеми управління дозвіллевою сферою	5	Складання проекту дозвіллевого заходу для людей похилого віку	5			
Графічне представлення (схема, малюнок) організації дозвілля у різних країнах	5	Складання проекту дозвіллевого заходу для осіб з обмеженими можливостями	5			
Поточне тестування	10	Поточне тестування	10			
<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>Разом</i>	<i>30</i>			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Зараховано

B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Белоконь В.И. Культурно-досуговая деятельность / В.И. Белоконь. – Мелитополь, 2002. – 128 с.
2. Бочелюк В.Й. Дозвіллезнавство: навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, В.В. Бочелюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
3. Воловик А.Ф. Педагогіка дозвілля: підручник / А.Ф. Воловик, В.А. Воловик. – Х.: ХДАК, 1999. – 329 с.
4. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: підручник / І.В. Петрова. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.
5. Піча В.М. Культура вільного часу (Філософсько-соціологічний аналіз) / В.М. Піча. – Львів: Світ, 1990. – 152 с.
6. Бойчев І.І. Практикум з організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів / Під ред. О.С.Цокур. – Одеса, 2003. – 16 с.
7. Гитов Б. А. Социализация детей, подростков и молодежи в сфере досуга. – пб.: Изд-во ГУКИ, 2003. – 276 с.
8. Культурно-досуговая деятельность: учеб. пособие / под науч. ред. А.Д. Жаркова, В.М. Чижикова. – М.: Изд-во МГУК, 1998. – 288 с.
9. Понаморев, В.Д. Игровая технология праздничного досуга / В.Д. Понаморев. – [Кемерово](#): Кузбассвузиздат, 1995. – 72 с.
10. Сасыхов А.В. Культурно-досуговая деятельность как социокультурный феномен. – К., 2002. – Ч.1. – 62 с.
11. Современные технологии социально-культурной деятельности: учеб. пособие. – [Тамбов](#): изд-во ТГУ им. Державина, 2002. – 504 с.

Додаткова:

1. Антология исследований культуры: интерпретации культуры / Под ред. С.Я. Левит. – СПб.: Университетская книга, 1997. – Т.1. – 712 с.
2. Дюмазедье Ж. Планирование досуга и культурное развитие / Ж. Дюмазедье // Образование взрослых и досуг в современной Европе. – Прага: Обрис, 1966. – С. 27-32.

3. Кірсанов В.В. До визначення предмета рекреації в контексті педагогічних проблем дозвілля / В.В. Кірсанов // Вісник Книжкової палати. – 2004. – №9. – С. 28-31.
4. Стеббинс Р.Л. Свободное время: к оптимальному стилю досуга / Р.Л. Стеббинс // Социс. – №7. – 2000. – С. 54-66.
5. Стрельцов Ю.А. Свободное время / Ю.А. Стрельцов // Клуб. – 2000. – №1. – С. 29-35.
6. Максимовська М.О. Соціальне виховання засобами дозвілля: проблеми та перспективи // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Зб. наук. праць. Вип. 14, кн. II. – К., 2010. – С. 70-78.
7. Бабенко Н.Б. Культурно-дозвіллева діяльність. Програма дисципліни – К.: Видавничий центр ДАКККМ. – 2001. – 28 с.
8. Бойчев І.І. Аналіз ефективності підготовки майбутніх учителів до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів // Наука і освіта. – Одеса, 2004. – №4. – С.78-81
9. Бойчев І.І. Професійна підготовка майбутніх учителів до організації культурно-дозвіллевої діяльності учнів в контексті проблем педагогіки вищої школи // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського (Зб. наук. пр.). – Одеса, 2004. – Вип.12. – С. 3-7.
10. Бойчев І.І. Специфіка педагогічної організації культурного дозвілля учнів // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2004. – Вип.17. – С.3-7.
11. Брилін Б.А. Педагогічні проблеми організації вільного часу // Психологія і педагогіка. – 1996. – №4. – С. 72-76.
12. Дозвілля в Україні. Теоретичні та емпіричні аспекти: Монографія. – К.: Видавничий центр ДАКККМ, 2003. – 224 с.
13. Куц О.С., Ружилюк О.В. Спосіб життя і дозвілля учнівської молоді в нових соціально-економічних умовах // Актуальні проблеми розвитку фізичної культури і спорту у ВМЗ України. – Львів, 1998. – С. 162-164.

Інформаційні ресурси

1. Ариарский М. А. Культура досуга как предмет педагогики и прикладной культурологии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.knukim.edu.ua>.
2. Бочелюк В. Й. Дозвіллезнавство: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://tourlib.net/books ukr/bocheluk.htm>.
3. Стрельцов Ю.А. Культурология досуга: учебное пособие [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.studmed.ru/strelcov-yua-kulturologiya-dosuga_3e33cf177ae.html.

Погоджено _____
відділ з навчальної роботи

« _____ » _____